

наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України, за редакцією академіка С.Д. Максименка. – Київ, 2010. – 515 с.

7. Филонов Л. Б. Стратегия контактного взаимодействия и проявление личности / Л. Б. Филонов // Психологические проблемы социальной регуляции поведения / под ред. Е. В. Шороховой, М. И. Бобневой. – М. : [б. и.], 1996. – С. 298–318.

8. Ханин Ю. Л. К вопросу об оценке коммуникативности личности / Ю. Л. Ханин // Общение как предмет теоретического и прикладного исследования. – Л.: [б. и.], 1992. – С. 172.

Котелянець Ю.С.

старший викладач,

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Важливість проблеми організації конструктивної діяльності засвідчують нормативні документи, якими керуються сучасні заклади освіти. Зокрема, у законі «Про освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти, указі Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» визначено роль конструктивної діяльності у формуванні особистості дитини, розвитку її творчих здібностей.

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує, що в сучасній науці накопичено значний масив досліджень, присвячених проблемі підготовки вихователя (О. Абдулліна, О. Безпалько, О. Кучерявий, Л. Кондрашовата ін.). Наукові дослідження, що розглядають теоретико-методологічні аспекти проблеми конструктивної діяльності (Аристотель, Г. Гегель, І. Кант; Д. Богоявленська, Н. Лейтес, М. Лісіна, В. Юркевич; Л. Арістова, О. Брежнева) характеризують «формування» як процес і результат цілеспрямованих та стихійних впливів соціальної дійсності на особистість з урахуванням індивідуальних, особистісних можливостей, неповторності.

Враховуючи той факт, що конструктивна діяльність дошкільників має певні особливості, в процесі підготовки майбутніх вихователів необхідно озброїти відповідними знаннями, певними методами і прийомами. Конструктивний освітній простір, який формує професійні компетентності студентів – майбутніх вихователів, може функціонувати тільки у разі проведення належної роботи з організації конструктивної діяльності, яка моделює комплексне застосування знань, ситуацій міждисциплінарної інтеграції, у тому числі систематичне використання навчально-пізнавальних задач; конструює середовище міждисциплінарного застосування знань, ситуацій, які сприяють саморозвитку та самореалізації особистості студента, розвитку необхідних здатностей, які пов'язані з індивідуальними особливостями його конструктивного мислення; створює додаткові організаційні та педагогічні умови, що спрямовані на підсилення мотивації студентів до вивчення дисциплін, підвищення їх академічної активності.

Складниками компетенцій конструктивної діяльності особистості визначимо такі здатності: до адекватного конструктивного аналізу даних; до конструювання систематичних концепцій; до раціональної ділової діяльності; до оцінки реальних обмежень схем [5]. Наголосимо на тому, що конструктивні здібності майбутніх вихователів виявляються у професійно-педагогічній діяльності. Перш ніж визначити специфіку професійної діяльності майбутніх вихователів, доцільно розглянути суттєві теоретичні концепції діяльності, що допомагають аналізувати її з різних боків. Традиційними є психологічні погляди: виділення трьох фундаментальних видів діяльності, які відповідають трьом етапам онтогенезу: грі, навчанню, праці. Загалом, будь-яка діяльність має концентричну структуру, а також становить процес управління, в якому виокремлюються особливі види діяльності. У межах кожного окремого особливого виду діяльності вступають у взаємодію відносно самостійні елементарні види діяльності. На сучасному етапі можна виділити щонайменше три підходи до аналізу сутності та структури педагогічної діяльності: системний, технологічний та управлінський.

Підготовка вихователя до конструктивної діяльності – це здатність проектувати навчально-виховний процес і формувати особистість вихованця, уміння передбачити результати виховної роботи. Від ступеня розвитку конструктивних здібностей залежить ефективність конструктивної діяльності. Остання, в системі підготовки майбутніх вихователів, передбачає проектування навчально-виховного процесу,

вдбір, структурованого навчального матеріалу, розроблення робочих планів і навчальних програм. Потреба в організації конструктивної діяльності виникає здебільшого у таких випадках: студент стоїть перед завданням застосувати набуті знання в нових практичних умовах; є суперечність між теоретично можливим способом вирішення задачі та практичною її реалізацією; виникає утруднення щодо усвідомлення виконуваних дій; студент не знає способу вирішення поставленого завдання, в цьому разі ситуація спонукає до перенесення вже відомих способів дій в нові умови.

Процес конструктивної діяльності відбувається поетапно: конструювання задуму, вивчення ситуації, виділення параметрів і умов стійкості ситуації; конструювання моделі за визначеними параметрами, конструктивний процес втілення ідеї. Таким чином, основи конструктивності можуть бути виражені конструктивною особою (майбутнім вихователем) у процесі поетапної конструктивної діяльності. У ході поетапної діяльності необхідно вирішити такі проблеми: 1) розроблення дерева цілей (бачення проблеми; вивчення ситуації і визначення параметрів залежності ситуації; висунення гіпотез рішення проблеми за умови зміни параметрів; прогнозування ситуації за стійкості проблеми і вибір постійних параметрів; побудова дерева цілей (цілепокладання); 2) розроблення програм із реалізації поставлених завдань, тактичних і генеральних цілей (проектування моделей, що задовольняють вибрані параметри і відповідають дереву цілей); вибір оптимальної стійкої моделі, адекватної дереву цілей; аргументація вибору; прогнозування додаткових позитивних результатів; 3) конструювання реальної ситуації відповідно до вибраної моделі і дерева цілей з урахуванням фіксованих і змінних параметрів стійкості ситуації; визначення межі змінних параметрів, які спотворюють вибрану модель, але не виводять ситуацію зі стійкості вирішення проблеми; облік і економія витрат (енерго-, матеріальних, особистісних тощо) на побудову оригіналу; вирішення конкретних завдань у процесі конструювання оригіналу; аргументація аномалії моделі; оцінка побудованого оригіналу (ситуації) щодо вирішення проблеми, економічності витрат і отримання додаткових результатів.

Досягнення мети сучасної професійної освіти потребує переходу вищої школи на нову концепцію підготовки фахівців, спрямовану на розроблення дерева цілей. Процес конструктивної діяльності розроблення програм із реалізації поставлених завдань, тактичних і

генеральних цілей конструювання реальної ситуації відповідно до вибраної моделі і дерева цілей потенціал студента, здатного до самостійного наукового пізнання, освоєння й упровадження інноваційних технологій. Основою системи професійної освіти стають саморозвиток, самоосвіта, самопроектування. Ці зміни вимагають не лише удосконалення змісту, а й трансформування характеру навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах.

Зважаючи на новий підхід до розуміння багаторівневої педагогічної освіти у межах Болонської системи та наявності системи суб'єктивних відносин в освітньому просторі, необхідно науково осмислити зміст поняття «підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку». Багаторівнева освіта надає майбутньому вихователю вибір зі спеціальних курсів того змісту, який є більш пріоритетним та зміст знань якого можна самостійно застосувати у власній конструктивній педагогічній діяльності – на практиці чи під час підготовки до аудиторних занять.

Підготовка майбутніх фахівців до роботи з дітьми дошкільного віку буде вищою з урахуванням своєрідності й специфіки педагогічної діяльності вихователя в процесі навчання у вищому навчальному закладі. Водночас, готовність до конструктивної діяльності, як елемент професійної компетентності майбутніх вихователів, може бути сформована у разі проведення належної роботи, зокрема такої як:

- організація конструктивної діяльності, яка моделює комплексне застосування майбутніми вихователями психолого-педагогічних знань у новій педагогічній ситуації;

- здійснення міждисциплінарної інтеграції, у тому числі через систематичне використання навчально-пізнавальних задач, які конструюють середовище міждисциплінарного застосування знань;

- створення ситуацій, які надають можливості для саморозвитку та самореалізації особистості студента, розвитку здібностей, пов'язаних із індивідуальними особливостями конструктивного мислення кожної особистості;

- дотримання додаткових організаційно-педагогічних умов, які спрямовані на підсилення мотивації студентів до вивчення профільних дисциплін, підвищення їх академічної активності.

Підготовка майбутніх фахівців до роботи з дітьми дошкільного віку буде вищою, якщо в процесі підготовки враховано своєрідності й специфіки педагогічної діяльності вихователя. Готовність до

конструктивної діяльності, як елемент професійної компетентності майбутніх вихователів, може бути сформована у разі проведення належної роботи.

Список використаних джерел:

1. Бунятова Ф. Педагогическая технология конструктивного обучения *Интернет-журнал «Эйдос»*. 2007. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2007/0301-5.htm>
2. Горбатих В. Готуємося до школи... з конструктором. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2009. № 6. С. 66–70.
3. Дичківська І.М. Підготовка вихователя як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності в контексті сучасних тенденцій розвитку освіти. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне, 2004. Вип. 29. С. 24–31.
4. Машкіна Л.А. Формування інноваційної компетентності фахівців дошкільного виховання в процесі вузівської підготовки. *Оновлення змісту і методів дошкільної освіти в Україні : збірник наукових праць*. Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне, 1999. Вип. 5. С. 97–103.